

DE SKOR

VOGELWERK GROEP TEXEL

Jaargang 28, nummer 2, 2009

De Skor is een uitgave van de Vogelwerkgroep Texel en verschijnt 5x per jaar

Voorzitter

Bernard Spaans, Oesterstraat 27, 1794 AR Oosterend, 0222-318688

Algemeen secretaris

Vincent Stork, Stengweg 14, 1795 LG, De Cocksdorp, 0222-315140

Penningmeester

Rina Rood, De Dageraad 61, 1797 SK Den Hoorn, 0222-319429

Natuurhistorisch secretaris

Adriaan Dijksen, Rommelpot 7, 1797 RN Den Hoorn, 0222-319231

Excursies en lezingen

Klaas de Jong, Kikkertstraat 12, 1795 AD De Cocksdorp, 06-21809865
nhdejong@gmail.com

Vogelbeschermingszaken

Giel Witte, Noordwester 39, 1791 HE Den Burg, 0222-313895

Algemeen bestuurslid

Jan Driehuis, Nieuwlanderweg 72, 1793 EV De Waal, 0222-317927

Waarnemingen

Arend Wassink, Postweg 64, 1795 JR De Cocksdorp, 0222-311699
arendwassink@texel.com

Redactie

Andri Binsbergen, a.binsbergen@texel.com; Lieuwe Dijksen,
lieuwe.dijksen@elzenhout.nl; Klaas de Jong, nhdejong@gmail.com; Harm Jan
Kiewiet, kiewiet1@planet.nl

Ons adres is: Vogelwerkgroep Texel
Stengweg 14
1795 LG De Cocksdorp
stork.eelman@12move.nl

Onze website is: www.vogelwerkgroeptexel.nl

Contributie en lidmaatschap

ING-rekening 8417822 t.n.v. Vogelwerkgroep Texel te Den Hoorn
Lidmaatschap €13,50 per jaar
Gezinslidmaatschap €15,- per jaar
Aanmelden bij Vincent Stork, stork.eelman@12move.nl, 0222-315140

Tekening voorkant: Frits-Jan Maas

Van de redactie

Zo. De Slufter is opgeruimd, in ieder geval weer toonbaar. De Schorren zijn ook opgeruimd, evenals een groot deel van het strand en de Hors. De oeverwaluwwand bij Nieuweschild is gerenoveerd en de nestkasten zijn schoongemaakt en weer teruggehangen.

Het is lente en we zijn er helemaal klaar voor. En zo te merken gelukkig de vogels ook. Lepelaars zijn terug uit het zuiden en ook Grote Sterns worden al gezien. Beide 'Texelse' soorten zijn vertegenwoordigd op de website van Vogelbescherming, via de webcams van 'Big Broeder'. Je kunt er van denken wat je wilt, maar vogels staan wel in de belangstelling. En dat kan hun bescherming alleen maar ten goede komen.

Helemaal zeker zijn we daar natuurlijk nooit van, zoals ook maar weer eens tijdens de ALV bleek. Kennelijk is het vergassen van een aantal ganzensoorten nog niet geheel van de agenda van de provincie verdwenen.

Maar Texel is en blijft een vogeleiland en ik geniet daar op dit moment met volle teugen van. En dan hoeft het niet eens om hele bijzondere soorten te gaan. Het is natuurlijk heerlijk wakker worden terwijl een Merel of lijster zingt. En ook de vele Groenlingen rond De Boksberg (in het centrum van Den Burg) zijn erg leuk.

Vorige week werd mij gevraagd om een tip voor de nieuwe weekendkrant van Texel. Het moest wel een vogelkijktip zijn,

Groenling

(Foto: René Pop)

aangezien ik lid ben van de VWG. Toen ik kwam met de noordelijke trap naar De Slufter, moest ik wel aan mijn interviewster uitleggen waar dat precies was. En zij woont reeds vijftien jaar op Texel. Zo zie je maar weer, er is nog genoeg te genieten en te ontdekken op het eiland.

We waren als redactie even bang dat de tweede Skor van 2009 wat dunner zou moeten worden dan normaal. Maar uiteindelijk werd het toch nog woekeren met de ruimte. We wensen u veel lees- en kijkplezier toe.

Harm Jan Kiewiet

Van het bestuur

Zo'n soepele Algemene Ledenvergadering sluit toch maar weer een mooi en succesvol jaar af, waardoor we weer fris aan het nieuwe seizoen kunnen beginnen! Wel jammer dat het bestuur het nu voortaan zonder Giel moet doen, maar we zijn blij met de unanieme instemming voor de voordracht van zijn erelidmaatschap van Vogelwerkgroep Texel. Gelukkig blijft hij dichtbij. Het is formidabel wat hij al zoveel jaren voor de Vogelwerkgroep doet en ook gewoon blijft doen, getuige onder andere zijn stukje over de oeverzwaluwwand in dit nummer van de Skor. Ondertussen zijn we natuurlijk op zoek naar een vervanger die in het bestuur zou willen plaatsnemen. Vingers?

Deze Skor komt hopelijk nog voor Pasen bij u allen op de mat, zodat iedereen (ook de mensen die nog geen abonnement op de elektronische mailinglijst hebben: geef je nu op via nhdejong@gmail.com) herinnerd wordt aan de traditionele Paaswandeling van 2^e Paasdag onder leiding van Giel en Hans. Hoewel, Hans liep laatst nog met gips... zal ie er wel bij zijn?

Voor het jaar dat voor ons ligt wil ik, namens het bestuur, de hoop uitspreken dat we iemand vinden die jeugdige leden van de Vogelwerkgroep wil begeleiden in een soort onderafdeling. Er zijn steeds meer jongeren die met verrekijkers er op uit trekken en het zou leuk zijn als die gezamenlijk wat meer activiteiten zouden hebben. Wie biedt zich aan?

Ten slotte, hoewel er geen verslag van is gemaakt (zover ik weet althans), wilde ik nog opmerken dat de excursie op 21 maart toch ook wel weer erg geslaagd was! Vincent leidde een groep van zo'n 20 man over de noordpunt van het eiland en behalve een paar laatste overwinteraars als de Paarse Strandlopers op de Eierlandse Dam waren ook de eerste tekenen van het voorjaar te zien, zoals baltsende Slobeenden, Pijlstaarten en

een paartje Rouwkwikstaart bij de Robbenjager. Ook deze excursie leverde weer enkele nieuwe leden op, zodat we nu echt bijna aan de 300 leden zitten. Bert de Boer heeft een grote slagroomtaart beloofd aan het 300ste lid, dus op naar de burens, opa's, oma's, neven, nichten, etc.!

Namens het bestuur van Vogelwerkgroep Texel,
Klaas de Jong

Agenda

Zondag 12 april (1^e Paasdag): telling Brandgans en Rotgans door Bernard en Laurens. Als je een keer mee wilt helpen, neem dan contact op met Klaas.

Zondag 12 april (1^e Paasdag) van 12 tot 13 uur: de 'vogel-aflevering' van de Natuurwijzer op Radio Texel met Andri en Klaas en om 12.30 uur 'Nieuws uit de Natuur' door Sytske. Te beluisteren op 106.1 fm of via www.radiotexel.nl

Maandag 13 april (2e Paasdag) om 10 uur: traditionele Paaswandeling door Waalenburg onder leiding van Giel en Hans. Verzamelen tegenover boerderij De Reiger aan de Westerboersweg.

Watteral

(Foto: René Pop)

Dinsdag 28 april om 21 uur: Houtsnippen zoeken in de Dennen onder leiding van Adriaan. Verzamelen bij de Tureluur, aan de Ploegelandeweg op de kruising bij het fietspad. Opgave is niet nodig.

Zaterdag 2 mei: Texelse Big Day. Jaarlijks evenement waarbij getracht wordt om op één dag zoveel mogelijk vogelsoorten te zien. In teams van 2 à 4 personen wordt (per fiets!) gestreden om de wisselbeker, momenteel in handen van Casper en Vincent. Opgeven bij Martin (martindejong@texel.com).

Dinsdag 5 mei om 7 uur 's morgens(!): zangvogelexcursie onder leiding van Adriaan. Verzamelen: parkeerterrein van het Turfveld. Opgave is niet nodig.

Zondag 10 mei: integrale wadvogeltelling (inclusief Rotganzentelling). Tellers worden benaderd door Cor Smit. Als je een keer mee wilt helpen, neem dan contact op met Klaas.

Zondag 10 mei van 12 tot 13 uur: de Natuurwijzer over vogels, zie 12 april.

Zaterdag 23 mei van 10 tot 16 uur: de jaarlijkse Natuurmarkt, inclusief een stand van Vogelwerkgroep Texel, georganiseerd door Staatsbosbeheer en Nationaal Park Duinen van Texel op het Turfveld (in de Dennen). We zoeken nog vrijwilligers om de stand te bemensen. Wie geeft zich op bij Klaas?

Zondag 7 juni van 12 tot 13 uur: de Natuurwijzer over vogels, zie 12 april.

Zaterdag 13 juni: integrale wadvogeltelling. Tellers worden benaderd door Cor Smit. Als je een keer mee wilt helpen, neem dan contact op met Klaas.

Zondag 5 juli van 12 tot 13 uur: de Natuurwijzer over vogels, zie 12 april.

Meer informatie over de activiteiten en/of opgeven:

Klaas de Jong: nhdejong@gmail.com (bij voorkeur) of 06-21809865

Excursie over de zuidpunt op zaterdag 21 februari

Na de eindejaarsexcursie zijn wij gezinslid geworden, aangestoken door Jarne. Jarne heeft het vogelen van Opa Andri met de papelepel ingegoten gekregen en het is besmettelijk! Erg leuk, de excursies van de Vogelwerkgroep.

Zaterdag 21 februari was er een excursie over de zuidpunt van Texel onder leiding van Giel Witte. De tocht ging van de parkeerplaats bij de Horsmeertjes naar de kazerne. Daar namen we het pad de duinen in, naar de Hors en zo door de jonge duinen tussen de meertjes door weer terug. De opkomst was flink, zo'n 40 mensen. Het weer was prachtig voor februari, alleen in de wind nog erg fris. We hebben niet veel bijzondere vogels gezien, maar Giel wist ons veel over de duinen te vertellen. We stonden regelmatig stil om te kijken en te luisteren naar wat Giel te vertellen had.

Vlak voor we de duinen in liepen, hebben we gekeken wat er in de Mokbaai aan leuke vogels zat: o.a. Pijlstaarten, een Dodaars en een Kleine Zwaan. Verder aan de overkant van de Mokbaai twee baltsende Buizerden, prachtig gezicht. Toen

het pad in gelopen, door naar de Hors. Daar vertelde Giel dat dit het jongste duin is, soms maar 1 jaar oud. Hij liet ons het verschil zien tussen Helm en Biestarwegras, dat beter kalk opneemt en dus zorgt voor nieuwe duinvorming. Er zijn in deze nieuwe duintjes nieuwe planten gekomen, zoals een paar soorten orchissen en zonnedauw. Ik moet nog maar eens terug, want ik ben vanaf m'n NJN-tijd vooral geïnteresseerd in planten.

Toen we over de Hors liepen vlogen er 150 Kleine Zwanen over, samen met 2 Rietganzen.

Door naar de Horsmeertjes. Bij het westelijke meertje stilgehouden: Smient, Slobeend, Grauwe Gans. Even verderop is wat riet weggehaald, zodat het voor vogelkijkers makkelijker is iets te zien. Jarne en ik hoopten nog op de Roerdomp, we zijn even met z'n tweeën vooruit gelopen, maar geen Roerdomp. Inmiddels is hij de afgelopen maand door verschillende mensen gespot daar om de hoek.

Toen het gebied met de oudste duinen, soms meer dan 100 jaar oud, in. Er stonden een paar hele oude vlierbomen die stervend of dood leken, maar dat is schijn. Het schijnt de hardste houtsoort in Nederland te zijn. Zo hier en daar waren ze hevig begroeid met Judasoor.

We vonden het een erg leuke excursie, een prachtige wandeling. En onderweg lekkere warme koffie... Bedankt Giel! We hebben weer wat leuke nieuwe dingen geleerd en zien uit naar de volgende excursie.

Marije & Jarne

(Foto's: Marije Binsbergen)

Herhaalde OPROEP!

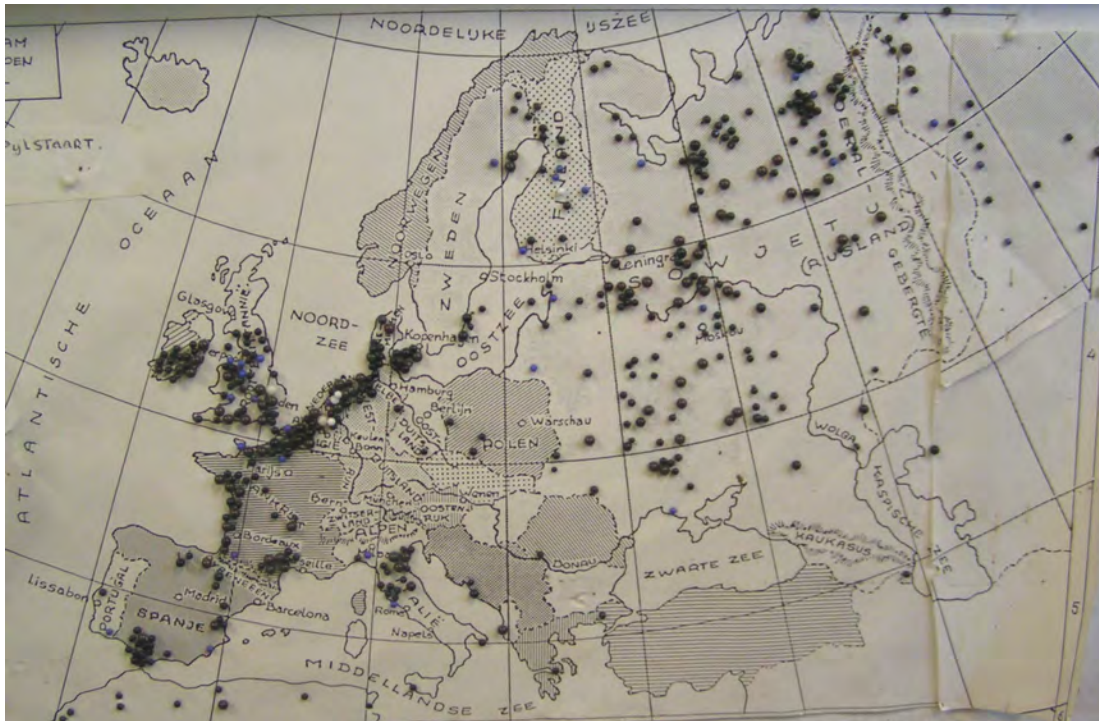
Op zaterdag 23 mei organiseert Staatsbosbeheer in samenwerking met Nationaal Park Duinen van Texel een Natuurmarkt op het Turfveld. De Vogelwerkgroep is daar ook aanwezig met een stand en we zoeken mensen die met ons die stand willen bemannen.

Wil je ook eens wat doen voor de Vogelwerkgroep en heb je een paar uurtjes over die dag? Laat het graag even weten aan Klaas: nhdejong@gmail.com of 06-21809865.

Wad- en watervogeltellingen op Texel, 1980-2007: de Pijlstaart

De Pijlstaart is een vrij forse eend, ongeveer even groot als de Wilde Eend. In vergelijking met de Wilde is de Pijlstaart echter slanker en sierlijker. De woerden hebben bovendien een veel langere staart, een witte borst en een kenmerkende donkerbruin met witte koptekening. In vlucht is de witte achterrand van de vleugel bij beide geslachten een goed kenmerk. De door Nederland trekkende en hier ook overwinterende vogels komen vooral uit Finland en west Rusland (Bijlsma *et al.* 2001). Het overwinteringsgebied van deze vogels strekt zich uit van noordwest Europa tot in Spanje en Portugal en het westelijk deel van de Middellandse Zee. Een klein deel trekt door naar Marokko en west Afrika (Sénégal, Tsjaad, Nigeria en Ghana) (Wernham *et al.* 2002). Het verspreidingspatroon van de Pijlstaarten die in de Korverskooi zijn geringd wordt fraai weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1. Vindplaatsen van de tussen 1961 en 1991 in de Korverskooi geringde Pijlstaarten (zwarte en grijze stippen) en de ringplaatsen van Pijlstaarten die vervolgens zijn teruggevangen in de Korverskooi (witte stippen). Gegevens verzameld en bewerkt door Erik van der Spek, Staatsbosbeheer. Afgebeeld is het met prikspelden bijgehouden overzicht van terugmeldingen waarvan het origineel zich bevindt in de hut van het Vogelringstation Korverskooi.

Voorkomen

Pijlstaarten broeden in vochtige graslanden, langs rivieren en in de moerassige oevers van meren. Buiten de broedtijd wordt de Pijlstaart in Nederland vooral

aangetroffen in en rond de Waddenzee, het Lauwersmeer, zuidelijk Flevoland, in de Ooster- en Westerschelde en in de Voordelta. Nederland speelt een belangrijke rol voor de in noordwest Europa overwinterende Pijlstaarten. Naar schatting is 26% van deze populatie is 's winters in ons land aanwezig (Bijlsma *et al.* 2001). In de herfst kan dit percentage aanzienlijk hoger zijn (zie paragraaf Populatiegrootte).

De rustplaatsen (hoogwatervluchtplaatsen en slaapplaatsen) liggen voornamelijk op de kwelders. Soms zijn grotere groepen aanwezig in binnendijkse gebieden zoals Dijkmanshuizen, Waal en Burg en de Roggesloot.

Pijlstaarten in vlucht

(Foto: René Pop)

Voedsel

Pijlstaarten zijn alleseters. Het is, na de Bergeend, de eendensoort die het meest foeragerend op wadplaten wordt aangetroffen, waarbij ze waarschijnlijk vooral kleine schelpdieren eten. Ook worden vaak concentraties Pijlstaarten op en langs de randen van kwelders aangetroffen. Hier worden vooral zaden en ander plantaardig materiaal gegeten. In magen van Pijlstaarten die tussen december en februari werden geschoten op Terschelling werden in totaal 2764 zaden van 33 verschillende plantensoorten gevonden. Het meest talrijk waren zaden van zegges, Schapezuring, grassen, waterbiezen, Strandzoutgras, Zeekraal en verschillende soorten tweezaadlobbigen. Daarnaast werden bessen van Kraaihei en grote aantallen Wadslakjes aangetroffen (de Vries 1939).

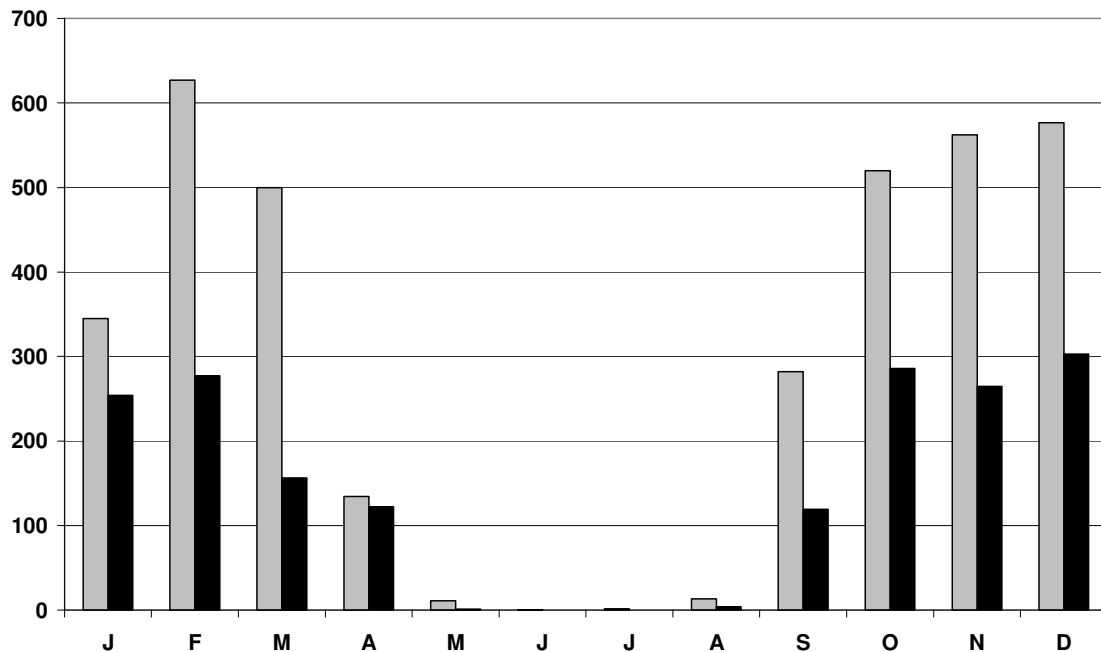
Pijlstaarten zijn ook regelmatig op bouwland te vinden. Hier worden oogstresten van landbouwgewassen (graan, maïs) gegeten.

Populatiegrootte

De Pijlstaart is wereldwijd een talrijke eendensoort met een zeer omvangrijk broedgebied. Dit strekt zich uit van IJsland en noordwest Europa tot het uiterste oosten van Azië. Daarnaast broedt de soort in een uitgestrekt gebied in Noord-Amerika. Binnen dit gebied worden geen ondersoorten maar wel 6 trekroute-populaties onderscheiden. Eén van deze trekroutes loopt over noordwest-Europa en van deze route maakt een beperkt aantal vogels gebruik: naar schatting 60.000 (Delany & Scott 2006). Het aantal vogels op de trekroute vanuit west-Siberië naar het Middellandse Zeegebied en west-Afrika is veel groter: naar schatting 750.000. Dat is echter nog steeds veel minder dan de aantallen die op de Amerikaanse trekroute aanwezig zijn. Deze populatie wordt geschat op ruim 2,5 miljoen exemplaren.

Van de 60.000 Pijlstaarten op de zogenaamde Oost-Atlantische trekroute waren er in het telseizoen 2005-2006 maximaal 30.000 aanwezig in Nederland. Dat was ongeveer 10.000 exemplaren meer dan in de eraan voorafgaande jaren (Van Roomen *et al.* 2007). De hoogste aantallen worden waargenomen in de herfst. Daarna trekt een deel van de aanwezige vogels verder door naar zuidelijker gelegen gebieden. Ons land herbergt in sommige jaren dus tijdelijk de helft van de trekroute-populatie. Van de eerder genoemde 30.000 vogels bevond zich in het telseizoen 2005-2006 60% in de Waddenzee, waarbij de hoogste aantallen worden geteld op het Balgzand, op Terschelling en Schiermonnikoog en op Wieringen (Van Roomen *et al.* 2007). Het op Texel aanwezige aantal is vrij bescheiden: in het najaar en vroege voorjaar zijn hier tegenwoordig gemiddeld 500-600 exemplaren aanwezig (zie Figuur 2). Dit betekent overigens wel dat op Texel regelmatig meer dan 1% van de trekroute-populatie aanwezig is. Dit is aanzienlijk minder dan de aantallen die in de jaren '60 in de periode eind september - half november op Texel werden geteld: voor deze jaren worden maxima van 4500-5000 exn genoemd (Dijksen 1996).

De soort mag met 20-30 paren in ons land (Van Dijk *et al.* 2008) een schaarse broedvogel worden genoemd. Een klein deel hiervan broedt op Texel: in 1987 werden 5 paren aangetroffen in de duinen (Dijksen 1996). Dergelijke aantallen zijn in latere jaren niet meer vastgesteld.

Figuur 2. De gemiddelde aantallen Pijlstaarten op Texel per maand, uitgesplitst naar 2 perioden. Met de grijze balken zijn de gemiddelde waarden voor de jaren 1980-1990 weergegeven, met de zwarte balken de gemiddelden voor 1991-2007

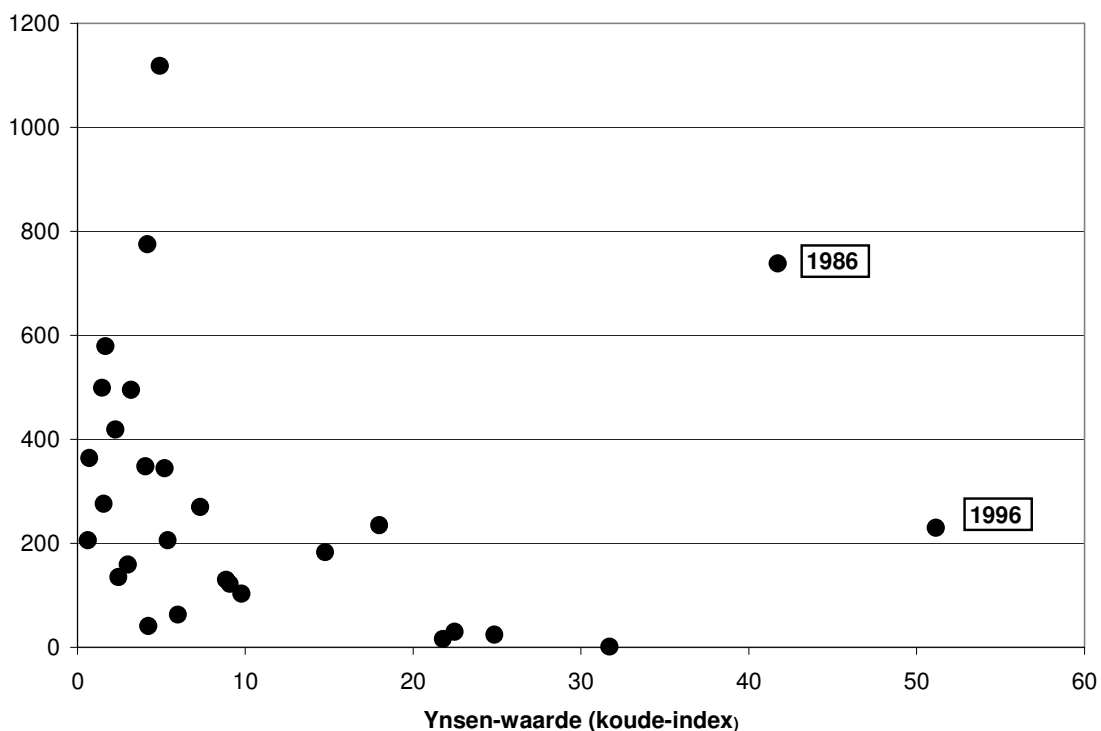
Fenologie

Het doortrekpatroon van de Pijlstaart op Texel is weergegeven in Figuur 2. Hieruit is af te lezen dat de soort van september t/m april op Texel aanwezig is en dat er grote verschillen bestaan tussen de verschillende maanden. Tegelijk valt op dat de aantallen die werden geteld tussen 1980 en 1990 duidelijk hoger liggen dan die tussen 1991 en 2007. In de meeste maanden is sprake van een halvering van de aantallen, in enkele maanden is de achteruitgang zelfs nog groter. Het aantalsverloop vertoont een grote gelijkenis met de aanwezigheid van de Pijlstaart in de Nederlandse Waddenzee (Hustings *et al.* 2008). Het aantalsverloop op Texel lijkt ook sterk op het patroon dat op Ameland is vastgesteld (Versluys *et al.* 1997). Ook hier zijn in februari-maart en in oktober-november de hoogste aantallen vastgesteld, maar op Ameland wordt de voorjaarspiek in maart en de najaarspiek in november bereikt, terwijl op Texel de hoogste aantallen in het voorjaar in februari aanwezig zijn en in oktober t/m december de aantallen niet veel verschillen. Ook elders in Nederland zijn kleine verschillen in het doortrekpatroon vastgesteld. Deze worden meestal bepaald door lokale verschillen in de beschikbaarheid van voedsel (Hustings *et al.* 2008).

De Pijlstaart is geen winterharde soort. Bij strenge kou blijkt de meerderheid Texel te verlaten (zie Figuur 3). Tussen 1980-2007 werden 6 strenge winters genoteerd. Hieronder waren de winters van 1981-82, 1984-85, 1986-87 en

1996-97. In al deze winters waren vrijwel geen Pijlstaarten meer op Texel aanwezig. Vreemd genoeg is het beeld voor de (op basis van de Ynsen-getallen) nog strengere winters van 1985-86 en 1995-96 duidelijk anders, met respectievelijk 738 en 230 achterblijvers. Mogelijk gaat het hier om vogels die uit nog koudere oostelijkere gebieden zijn binnen gekomen en in de iets warmere westelijke Waddenzee zijn blijven hangen. Ook elders in Nederland wordt vrij massale wegtrek vastgesteld wanneer het echt koud wordt. Zo waren er in de zachte winter van 1995 11.000 Pijlstaarten in ons land aanwezig, maar in de strenge winter van 1997 slechts 2160. In het Deltagebied, dat in strenge winters altijd wat hogere temperaturen kent, dalen de aantallen in de meeste gebieden ook (Strucker *et al.* 2007), maar stijgt het aandeel van dit gebied ten opzichte van de rest van Nederland. Zo was in januari 1997 85% van het totaal in Nederland aanwezige aantal aanwezig in het Deltagebied en bedroeg het aandeel van de Waddenzee slechts 2% (Bijlsma *et al.* 2001).

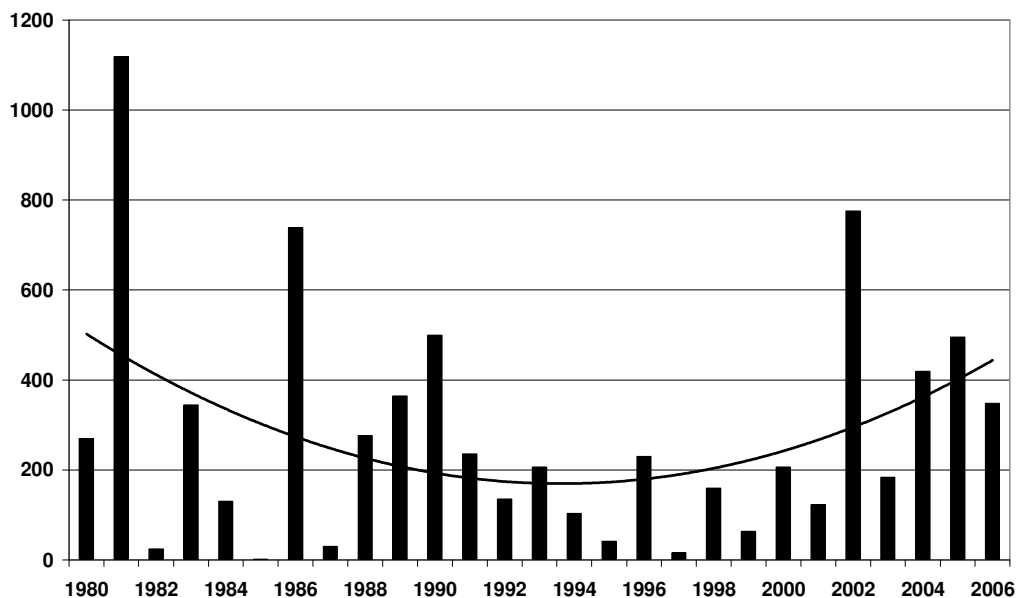

Figuur 3. De aantallen Pijlstaarten op Texel in januari in relatie tot de winterkoude in de maanden november-februari in de betreffende winters, uitgaande van KNMI-temperatuurgegevens van De Kooy (Den Helder). De kou is uitgedrukt door middel van de Ynsen-index waarin minimum- en maximumtemperaturen onder nul en minimumtemperaturen onder -10 zijn verwerkt.

Verspreiding van de soort op Texel

Pijlstaarten concentreren zich door het jaar heen in gebieden met wad en kwelders. Gemiddeld was tussen 1980 en 2007 70% van de op Texel aanwezige Pijlstaarten aanwezig in de deelgebieden Mokbaai, Schorren, Zeeburg/Wassenaar, Slufter en Eijerland Noord samen, waarbij moet worden opgemerkt dat de aantallen in polder Eijerland alleen heel af en toe sterk oplopen. Gelet op het voedsel van de Pijlstaart is dit een logische gebiedsvoorkeur. Elders op Texel worden alleen incidenteel hoge aantallen gezien. De forse concentraties die in de jaren '70 (2000 exn eind september 1970, Dijkse 1996) en het begin van de jaren '80 (500 exn op 14 september 1980) soms aanwezig waren in de Korverskooi worden tegenwoordig nooit meer gehaald. Mogelijk heeft de aanwezigheid van een grote groep 'staleenden' (waaronder Pijlstaarten) die in de jaren '60 en '70 in de Korverskooi aanwezig was (zie Van Rappard & Eelman 1965) een belangrijke aantrekkende werking gehad.

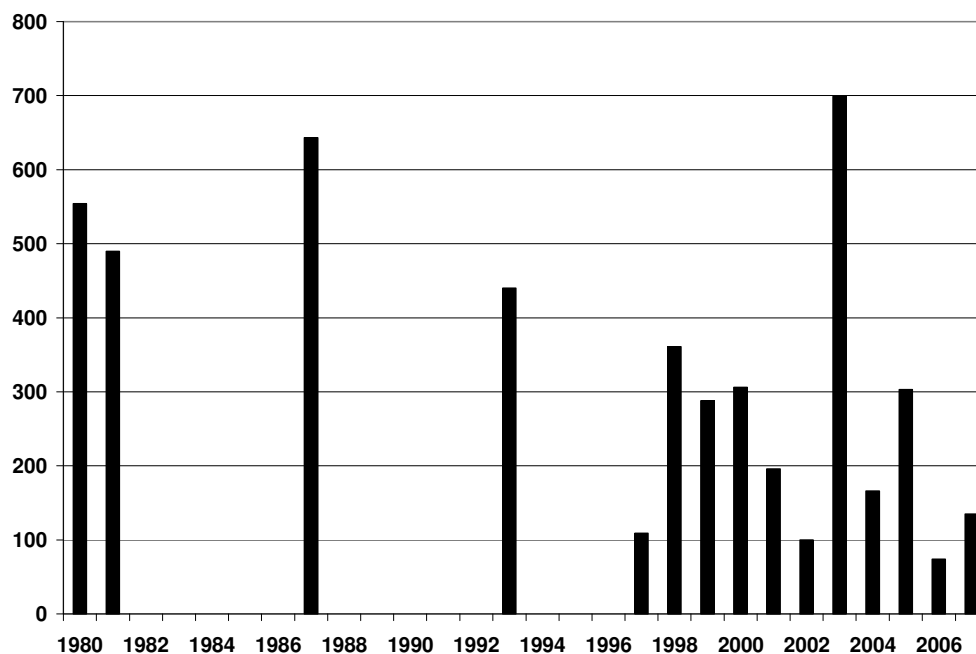
Figuur 4. Aantallen Pijlstaarten op Texel in januari op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2007.

Trends

De aantallen van de in januari op Texel aanwezige Pijlstaarten vertonen een springerig beeld, wat onder andere wordt veroorzaakt door wegtrek tijdens strenge winters (Figuur 4). Hoewel het wat tricky is om in dergelijke sterk wisselende aantallen een trend te willen onderscheiden zijn er aanwijzingen voor een afname tussen 1980 en 1995 gevolgd door een lichte stijging van de aantallen in de jaren erna. De aantallen voor geheel Nederland laten een

identiek beeld zien. Vooral in het rivierengebied in west-Nederland, in de Biesbosch en in het Haringvliet zijn in de jaren '80 sterk afgenomen, in het laatste gebied vooral onder invloed van de afsluiting. In dezelfde tijd zijn ook de aantallen in zuidelijk Flevoland afgenomen, tegelijk met het kleiner worden van het areaal graanvelden in dit gebied, (Bijlsma *et al.* 2001). Sinds eind jaren '90 is er weer sprake van een lichte toename, vooral in de Waddenzee (Van Roomen *et al.* 2007). De aantallen van de gehele trekroute-populatie laten een vergelijkbaar beeld zien: wanneer we uitgaan van de aantallen tussen 1974 en 2002 zien we een afname, beperken we ons tot de jaren 1993-2002 zien we een toename (Delany & Scott 2006).

Figuur 5. Aantallen Pijlstaarten op Texel in november, op basis van de tussen 1980 en 2007 in deze maand uitgevoerde wad- en watervogeltellingen

De aantallen in september (niet weergegeven) en in november (Figuur 5) vertonen nog steeds een daling, hoewel er in sommige jaren ook een uitschieter naar boven is waar te nemen. Dit beeld staat dus een beetje haaks op de geconstateerde lichte toename in januari.

De overwinterende aantallen in de gehele Nederlandse Waddenzee vertonen een positieve trend, terwijl de aantallen elders in het land een onduidelijke trend vertonen omdat deze, net als op Texel, jaar op jaar sterk verschillen. De aantallen in de Delta nemen af terwijl in het Duitse en Deense deel van de Waddenzee sprake is van een stabiel aantal (Hustings *et al.* 2008).

Cor Smit

Literatuur

- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. (2001) Avifauna van Nederland, deel 2. Algemene en schaarse vogels van Nederland. *GMB Uitgeverij / KNNV uitgeverij, Haarlem / Utrecht*, 496 p.
- Delany, S. & Scott, D. (2006) Waterbird Population Estimates - Fourth Edition. *Wetlands International, Wageningen*.
- Dijk, A.J. van, Boele, A., Hustings, F., Koffijberg, K., & Plate, C.L. (2008) Broedvogels in Nederland in 2006. *SOVON monitoringrapport 2008/01, Beek-Ubbergen*, 152 p.
- Dijk, A.J. (1996) Vogels op het Gouwe Boltje. Een volledig overzicht van de Avifauna van Texel. *Langeveld & De Rooy, Den Burg*: 533 p.
- Hustings, F., Koffijberg, K., van Winden, E., van Roomen, M., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep, Soldaat, L., van den Bremer, L., Schoppers, J., Slaterus, R., & Vergeer, J.-W. (2008) Watervogels in Nederland in 2006/2007. *Waterdienst-rapport 2008.061, SOVON-monitoringrapport 2008/04. SOVON Vogelonderzoek, Beek-Ubbergen*, 176 p.
- Rappard, F.W. van & Eelman, M. (1965) Een stal Pijlstaarten. *De Levende Natuur* 68: 10-15.
- Roomen, M. van, van Winden, E., Koffijberg, K., van den Bremer, L., Ens, B., Kleefstra, R., Schoppers, J., Vergeer, J.-W., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep, & Soldaat, L. (2007) Watervogels in Nederland in 2005/2006. *Waterdienst-rapport BM07.09, SOVON-monitoringrapport 2007/03. SOVON Vogelonderzoek, Beek-Ubbergen*, 182 p.
- Strucker, R.C.W., Arts, F.A., Lilipaly, S., Berrevoets, C.M., & Meininger, P.L. (2007) Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2005/2006. *Report RIKZ-2007.005, Middelburg*, 105 p.
- Versluys, M., Engelman, R., Blok, D., & van der Wal, R. (1997) Vogels van Ameland. *Friese Pers, Leeuwarden*, 452 p.
- Vries, V. de (1939) Bijdrage tot de voedselbiologie van een viertal eendensorten, naar aanleiding van materiaal afkomstig van Vlieland en Terschelling. *Limosa* 12, 87-98.
- Wernham, C.V., Thomas, M.P., Marchant, J.H., Clarke, J.A., Siriwardena, G.M., & Baillie, S.R. (2002) The Migration Atlas: movements of the birds of Britain and Ireland. *T. & A.D. Poyser, London*: 884 p.

Zomertortel, Soort van het Jaar 2009: een oproep tot hulp

Nogmaals vragen wij aandacht voor de Zomertortel als soort van het jaar 2009 van onze Vogelwerkgroep.

Wij zijn benieuwd hoeveel paren er tegenwoordig eigenlijk op Texel broeden. Uit het verleden zijn weinig gegevens bekend. Dat wil zeggen vooral van het cultuurland. Van duinen en bos weten we wel meer. Maar de soort schommelt nogal in aantal en staat in het hele land onder druk. Een goed en betrouwbaar overzicht kan als basis voor meer bescherming dienen in de toekomst.

Stand van zaken op Texel

In het duingebied is de Zomertortel vanaf het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw in aantal toegenomen. Van enkele paren in de jaren zestig tot iets meer dan 20 in 1990. Tegenwoordig worden niet alle soorten jaarlijks in de duinreservaten geteld, zodat we moeten terugvallen op de in principe tienjaarlijkse integrale tellingen van Sovon. Daarbij werden in 1998 maar liefst 32 territoria geteld. De toenemende oppervlakte aan bosschages kan hiervoor

een goede verklaring zijn. Helaas werden er bij de volgende totaaltelling, in 2006, in hetzelfde gebied maar 17 territoria vastgesteld. Tussen 1998 en 2006 zijn er geen duinbosjes verdwenen. Er is dus iets anders aan de hand.

Ook in de Staatsbossen was sprake van een groeiend aantal in de jaren zeventig en tachtig, maar daar trad al in de jaren negentig van de vorige eeuw een sterke daling op. In het deel zuidelijk van het bos (zuid van het Mientje) van topjaar 1983 met 70 paren, naar 12 in 1995. In 2008 broedden in datzelfde gebied nog maar 9

paren. Mogelijk is hierbij een factor die meespeelt, naast een algemeen afnemende tendens in het hele land (zie het vorige nummer van de Skor), het ouder worden van het bos en het verdwijnen van veel Sitkasparren.

In het Krimbos is sprake van een soortgelijke trend.

Eerst groei: de *Twee Zomertortels*
opgroeïende bossen en bosranden waren een prima broedgebied, daarna een sterke afname: in 2008 nog 1 paar!

(Foto: René Pop)

De grootste onzekere factor wat betreft het populatieverloop is het cultuurland. Ongetwijfeld heeft de ruilverkaveling, omdat er toen veel windsingels geplant werden, voor een positief effect op de populatie gezorgd. Totaaltellingen van dit gebied zijn er echter nauwelijks. In ieder geval broedden er in 1987 tenminste 44 paar buiten bos- en duingebied (en daarmee kwam het totaal voor het hele eiland op 142).

Door de kilometerhokken tellingen voor de Provinciale broedvogelatlas weten we in ieder geval dat de Zomertortel ook de laatste jaren nog verspreid was in het cultuurland. Aantallen komen we bij dit project niet precies te weten.

Wat wordt er al geteld dit jaar op Texel?

1. het hele bosgebied
2. Staatsbosbeheer heeft toegezegd haar medewerkers in de duinreservaten te vragen de soort mee te nemen in de inventarisaties.
3. de loofhoutbosjes in het kader van de vrijwillige broedvogelinventarisaties voor Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, waarbij bijvoorbeeld de meeste bosjes op de Hoge Berg, de meeste eendenkooien en het Waalenburgerdijkje.

Maar er blijven veel potentiële broedgebieden over: brede windsingels rond boerderijen en campings bijvoorbeeld, en rond de sportvelden en dorpen in het algemeen (Den Burg, De Cocksdorp: Molenbos, Oosterend).

Daarom vragen we aan alle leden van de Vogelwerkgroep, alle vogelaars en alle andere Texelaars:

Geef alle waarnemingen door van Zomertortels in de periode mei t/m juli!

Ook uit de bovengenoemde gebieden, het kan een aanvulling betekenen.

Daarbij graag vermelden:

1. exacte plaats,
2. het aantal,
3. het gedrag (foeragerend, koerend, vliegend naar of uit een bosje), etc.

Om het gemakkelijk te houden, dat wil zeggen zonder uitgebreide administratie, kan men de waarneming invullen op www.waarneming.nl. Nog gemakkelijker is misschien direct een telefoontje naar ondergetekende: [0222-319231](tel:0222-319231) of [06-57558086](tel:06-57558086) of e-mailtje: ruigehoek@cs.com

Ten slotte

Als iemand zich 'garant' wil stellen voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld het dorp Den Burg, geef het even door!

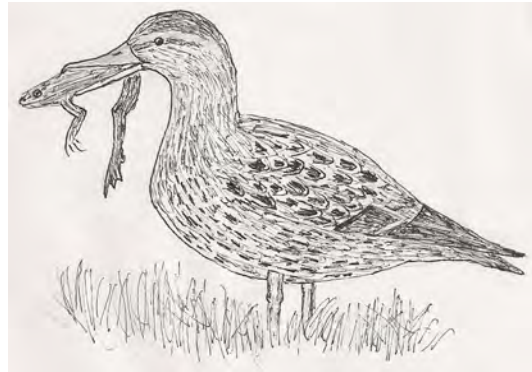
Wij zullen, als de Zomertortel eenmaal op Texel is gearriveerd, meestal in de tweede helft van april, ook in de Texelse Courant aandacht vragen voor de soort.

Adriaan Dijkse

Uitzonderlijk: Wilde Eend probeert kikker te verslinden

Toen Dini en ik op zondag 29 maart jongstleden langs het pad aan de zuidostrand van de Bleekerij wandelden en even stopten om naar de vogels in de plasjes tegenover de Rovershut te kijken (er zitten daar opvallend veel Krakeenden), zagen wij een paar Wilde Eenden uit de sloot aan de bosrand komen. Het wijfje had een volwassen kikker in de bek, die ze op het land aangekomen naar binnen probeerde te werken. Te oordelen naar de lange poten was het een tot een van de groene kikkersoorten behorend beest. Nu weet ik wel dat eenden niet alleen plantaardig materiaal (kroos vooral), maar ook dierlijk materiaal eten en daarbij vaak heel opportunistisch zijn (eten wat de pot schaft), maar kikkers? In het Handbook of the Birds of the Western Palearctic worden amfibieën als voedsel genoemd, zonder dat daar echter verder over wordt uitgeweid. Dus maar eens op internet gekeken met als zoekopdracht 'Mallard trying to swallow frog'. Google presenteerde mij een artikel van een paar Canadese herpetologen over een onderzoek aan Red-legged Frogs (*Rana aurora*) in het Squaw Flat Research

Natural Area in Alberta. Op 28 juli 1998 werd tijdens veldonderzoek hun aandacht getrokken door schrille angstkreten van kikkertjes die gevangen bleken te zijn door subadulte Wilde Eenden. Bij nader onderzoek bleek dat stelselmatig te gebeuren. De kikkertjes waren tussen de 3 en 4 cm groot (gemiddeld 38,5 mm) en gingen binnen 3 à 4 seconden naar binnen. 'Onze' Wilde Eend had echter een kikker in de bek die van top (neus) tot teen wel 10 centimeter mat. Ze probeerde die achterste voren naar binnen te werken, waarbij ze voortdurend drukke slobberbewegingen met de snavel maakte. Een achterpoot stak naar binnen, de andere poot en het voorlijf van de kikker hingen naar buiten. Als ze een beetje slim was geweest, had ze de prooi andersom gepakt, zoals te doen gebruikelijk bij erkende kikkereters als Ooievaars, hoewel ik me afvraag of ze dan niet in de veel te grote prooi gestikt zou zijn. Alles speelde zich op minder dan 10 meter van ons af. De eend gaf het niet op, de woerd stond geduldig naast haar te wachten, maar wij hielden het na een minuut of 10 voor gezien. Jammer dat ik geen camera bij me had. Daarom een 'artists impression of the scene'.

Andri Binsbergen

Wad- en watervogeltellingen in 2008: een overzicht van de resultaten

In elk telseizoen, dat loopt van juli tot en met juni, worden door SOVON vijf wadvogeltellingen georganiseerd. Vier van deze tellingen vinden plaats in een vaste maand, één telling in een steeds wisselende maand. Deze constructie brengt met zich mee dat er in sommige kalenderjaren 5 tellingen plaatsvinden maar in andere jaren 6 of 4. Het jaar 2007 telde 6 tellingen, in 2008 stonden er slechts 4 op de kalender.

Januari

De telling van 12 januari werd afgewikkeld onder matige weersomstandigheden: het was zwaar bewolkt en er waaide een 4B zuidwestenwind die in de loop van de ochtend toenam naar 7B. Bovendien begon het om half 10 te miezeren en te regenen. Door de harde wind en de aanwezigheid van een lagedrukgebied op de Noordzee viel er in Oudeschild een verhoging van 36 cm te noteren waardoor de Hengst geheel onder water verdween. In de weken voorafgaand aan de teldatum waren twee korte periodes met kouder weer te noteren, met minimumtemperaturen van -4 graden. Dat had tot gevolg dat plassen, sloten en de Horsmeertjes enkele dagen met een dunne ijslaag waren bedekt. Daarmee is tegelijk de winter van 2007-2008 samengevat.

In totaal werden er ruim 82.000 vogels geteld. Het gebruikelijke aantal in deze maand is 80.000-100.000. Vooral de aantallen meeuwen waren lager dan in andere jaren. Op de Hors waren grote concentraties vogels aanwezig: bijna 10.000 Bonte Strandlopers, ruim 3500 Zilverplevieren en 3000 Rosse Grutto's. Daar staat tegenover dat de aantallen op de Schorren aan de lage kant waren. Daarmee zet zich een opvallende trend van de laatste jaren voort: vogels die voedsel zoeken op het wad bij de Schorren overtuigen in toenemende mate op de Vliehors, terwijl vogels van het Balgzand steeds vaker op de Hors overtuigen.

De IJsvogel wordt steeds vaker op Texel waargenomen. Dat blijkt ook uit deze telling: dit keer waren 4 exn aanwezig, wat voor januari bijzonder genoemd mag worden. Opvallend was ook de aanwezigheid van een Grote Gele Kwikstaart, een watervogel die tot dusver niet eerder op de telformulieren verscheen en die ook steeds vaker in de winter op Texel wordt waargenomen. De Nijlgans nam verder toe: nu bijna 100.

	12/01/2008	10/05/2008	13/09/2008	15/11/2008
Dodaars	20	4	15	58
Fuut	8	36	19	60
Aalscholver	24	1838	289	66
Blauwe Reiger	22	18	48	3
Kleine Zilverreiger	10	5	19	30
Lepelaar		142	616	1
Knobbelzwaan	38	54	16	19
Kleine Zwaan	59	1	1	93
Toendrarietgans	2538			2677
Kolgans	4260			1405
Grauwe Gans	7074	3902	5036	6748
Brandgans	737	37	41	16
Rotgans	4466	7326	217	3750
Nijlgans	97	29	33	85
Bergeend	742	528	1159	1487
Smient	8011	3	7111	6510
Krakeend	229	50	53	29
Wintertaling	556		861	2108
Wilde Eend	3781	755	4702	3628
Pijlstaart	436	2	302	683
Slobeend	75	55	147	395
Eider	2041	1193	4259	557
Scholekster	6474	2487	5031	4035
Kluut	35	416	44	203
Bontbekplevier	59	120	930	190
Goudplevier	2846	321	6075	5413
Zilverplevier	3831	1720	646	261
Kievit	1683	476	2434	4432
Kanoet	67	1707	760	1257
Drieteenstrandloper	200	147	273	363
Bonte Strandloper	11,190	4002	4886	1247
Kemphaan	186	5	103	47
Rosse Grutto	3004	3922	764	667
Regenwulp		80	8	
Wulp	6437	273	4872	9159
Tureluur	237	1186	2450	4248
Groenpootruiter		71	358	1
Steenloper	210	531	239	685
Kokmeeuw	1395	4703	15315	2336
Stormmeeuw	5424	1160	16379	7213
Kleine Mantelmeeuw	7	2569	889	49
Zilvermeeuw	2484	4556	17915	3564
Grote Mantelmeeuw	555	172	281	755

Mei

De telling van 10 mei vond plaats op de zaterdag voor Pinksteren. Daarom waren vele vaste krachten afwezig en moest noodzakelijkerwijs een deel van het eiland op zaterdag worden geteld en een ander deel op zondag. De telling vond plaats onder zomerse omstandigheden. Het was onbewolkt, 24 graden en

er waaide een 3B zuidoostenwind. Ondanks de lichte verlaging kwam de Hengst geheel onder water, waardoor er ook dit keer geen tocht naar deze wadplaat ondernomen hoefde te worden.

Net als in vorige jaren maakte vooral het noordelijk deel van Texel een desolate indruk. Het totaal aantal getelde vogels (ruim 49.000 vogels) komt echter goed overeen met het aantal dat in vorige jaren in deze maand is geteld. Opvallend tijdens deze telling waren de in vergelijking met vorige jaren hogere aantallen Aalscholvers, Rotganzen, Grauwe Ganzen, Zilverplevieren, Bonte Strandlopers en Zilvermeeuwen (zie tabel). De aantallen Scholeksters waren vrijwel identiek aan het jaar ervoor (toen 2417, nu 2487), hetzelfde geldt voor het aantal Rosse Grutto's (in 2007 een magere 3597, nu 3922). De aantallen Kieviten, Wulpen en Grutto's waren lager dan in 2007.

Dit keer werden op de Hors geen grote aantallen vogels waargenomen. Mogelijk is dit mede een gevolg van het feit dat de telling in 2008 vrij vroeg in het seizoen plaatsvond. Ook het aantal Drieteenstrandlopers op de Hors viel wat tegen (slechts 124 exn, vorig jaar 475).

September

De telling van 13 september vond plaats onder matige weersomstandigheden: aanvankelijk was er alleen sprake van motregen maar deze ging geleidelijk over in echte regen. Pas om 11.15 uur werd het droog maar doordat het hoogwater erg vroeg in de ochtend viel waren de meeste tellers toen al lang klaar. Door de 5B oostenwind was er bovendien sprake van een dikke verlaging, zodat een bezoek aan de Hengst noodzakelijk was. Dat leverde een nogal spectaculair aantal vogels op. De plaat werd bevolkt door bijna 95.000 vogels, waaronder 52.500 Bonte Strandlopers, 30.000 Kanoeten, 5900 Zilverplevieren en 2500 Rosse Grutto's.

Ook op Texel zelf werden veel vogels geteld: ruim 108.000. In totaal waren ruim 52.000 meeuwen aanwezig, min of meer gelijk verdeeld over Kok-, Storm- en Zilvermeeuw. Opvallend waren verder de aantallen Lepelaars (616, waarvan 495 op de Schorren) en Grauwe Ganzen (5036, dat wil zeggen 1500 minder dan in september 2007 en 2500 minder dan in 2006). Op de Hors dit keer geen echt hoge aantallen, maar hier was wel het overgrote deel van de Bonte Strandlopers aanwezig: ruim 3800.

November

De telling van 15 november vond plaats onder vrij gunstige weersomstandigheden. Aanvankelijk was het vrijwel geheel bewolkt met een 4-5B westenwind. In de loop van de ochtend trok de bewolking gedeeltelijk open en om 10.20 uur werd het zelfs een beetje zonnig. Dat alles bij een

temperatuur van 12 graden en een waterstand die dermate hoog was dat de Hengst geheel onder water is gegaan.

Meestal liggen de totale aantallen wad- en watervogels in november op Texel tussen de 70.000 en 110.000 vogels. November 2008 leverde ruim 77.000 op. Vooral de aantallen ganzen en zwanen zijn voor november (voor de meeste soorten) aan de lage kant. Dit verschijnsel is ook elders in Nederland vastgesteld en wordt in verband gebracht met late wegtrek uit de broedgebieden en zachte weersomstandigheden in oostelijk en noordelijk Europa, gebieden waar ganzen doorheen trekken op hun reis naar de overwinteringsgebieden in west-Europa. Bovendien waaide de wind in de herfst van 2008 langdurig uit zuidwestelijke richting en draaide pas in loop van 30-31 oktober naar oost. Pas vanaf dat moment kwam de binnenkomst van ganzen en zwanen goed op gang. Voor de meeste andere soorten lagen de aantallen op het niveau dat we voor november gewend zijn, of daar een beetje onder. Duidelijke uitschieters naar beneden waren de Goudplevier (5413 exn), Scholekster (4035) en de Bonte Strandloper (1247). Duidelijke uitschieters naar boven waren de Tureluur (ruim 4200) en de Wulp (met ruim 9100 exn).

Dank aan alle waarnemers!

Cor Smit

Aan de tellingen werd meegewerkt door de volgende waarnemers: Piet Bakker, Jan Beerling, Andri Binsbergen, Martien Birkenhäger, Maarten-Jan Boon, Eckard Boot, Gerrit Boot, Jenny Cremer, Leo Daalder, Jan van Dijk, Adriaan Dijkse, Pieter Duin, Jan Driehuis, Bruno Ens, Rob Hammer, Dingeman Imhof, Martin de Jong, Laurens van Kooten, Piet-Wim van Leeuwen, Bob Loos, Dirk Maas, Jaap van der Meer, Eric Menkveld, Floris Mulder, Gerard Nieuwland, Jan Ravenstein, Dick Schermer, Cor Smit, Bernard Spaans, Vincent Stork, Loran Tinga, Hans Verdaat, Gerrit Visch, André van der Vliet, Herman Wellens, Tjitske Wiersma, Giel Witte, Hans Witte, Marco Witte en Willem Witte.

MUS groeit: tel ook mee in 2009

Het Meetnet Urbane Soorten gaat zijn derde jaar in. Dit stadsvogelmeetnet is opgezet door SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden beter in beeld te brengen. Meedoen met MUS wordt in 2009 nog interessanter. De telgegevens worden nu door Vogelbescherming gebruikt om beschermingsmaatregelen voor stadsvogels beter af te kunnen stemmen op de lokale situatie in gemeenten. Nieuw in 2009 is dat ook zoogdieren meegeteld kunnen worden, en 2009 is natuurlijk het Jaar van de Visdief.

Zelf meedoen, individueel of als vogelwerkgroep

Over de resultaten van de eerste twee jaar van het stadsvogelmeetnet MUS is meer te lezen in SOVON Nieuws 2008 nr. 3

(www.sovon.nl/pdf/Sonie200803.pdf)

Als u interesse heeft om mee te doen, kunt u meer informatie vinden op de website van SOVON, waar ook een postcodegebied in de buurt kan worden uitgezocht (www.sovon.nl/default.asp?id=367). MUS blijkt een leuk project te zijn om als

vogelwerkgroep op te pakken. Er zijn enkele steden in Nederland die vrijwel vlakdekkend 'geMUST' worden. De tellingen kosten weinig tijd (slechts twee ochtenden en een zomeraavond) en door de laagdrempelige opzet kunnen ook vogelaars met weinig telervaring meedoen. Voorwaarde is dat men de algemene soorten stadsvogels op zicht en geluid kan herkennen. Om hierbij te helpen heeft SOVON de MUS-cursus opgezet: een gratis vogelherkenningscursus die met name ingaat op geluidenkennis, en via internet individueel te volgen is: www.sovon.nl/default.asp?id=454.

Met vriendelijke groet,

Bram Aarts

Coördinator MUS

mus@sovon.nl

024-6848111

Korverskooi nr. 63

Het afgelopen jaar zijn er via het Vogeltrekstation (VT) weer erg veel terugmeldingen over geringde vogels bij ons binnengekomen. Het merendeel betrof door onszelf geringde vogels, maar we kregen nu ook wat meer gegevens over vogels die wij vingen met een ring van elders, meestal vanuit eigen land. Toch zou dit laatste aantal wel veel hoger zijn als alle ringers en/of instanties net zo hard werkten aan het registreren, verzenden enz. van gegevens als wij.

Het duurt, behalve vanuit België en Duitsland, erg lang voor er bericht komt over een vogel. Over een Groenling die hier is geringd en een half jaar later in Noorwegen wordt teruggevangen komt binnen een jaar bericht, maar als je hier een Groenling of andere vogel met Noorse ring vangt, duurt het terugmelden enkele jaren. Datzelfde geldt in iets mindere mate over vogels met Britse ring. En dan zijn er ook nog landen waarvan de instanties snel of helemaal geen bericht sturen. Vang je een vogel met Moskwa-ring, krijg je snel bericht, maar heeft het beest een Sint Petersburg-ring om, dan hoor je er nooit meer iets over, tenminste, wij niet. Het VT heeft haar best hiervoor gedaan, maar ook dat hielp niet. Ook is het twijfelachtig of we de gegevens van een Wilde Eend, geringd in Estland, ooit nog zullen krijgen. Dat zou helemaal jammer zijn, want deze gegevens werden aangeleverd door een particulier die al een paar keer gevraagd heeft of we al iets hebben gehoord. Zou hij een volgende keer weer zo zijn best doen?

Maar hier dan toch de terugmeldingen:

Grotere vogels

Slechts vijf meldingen van wat grotere vogels:

Een **Kleine Mantelmeeuw**, op 11 juli 2002 geringd in de Westerduinen, werd op 20 mei 2007 en op 18 mei 2008 met een telescoop afgelezen op Helgoland, Duitsland. Afstand: 245 km. Verstreken tijd: 1774 en 2138 dagen

Een andere **Kleine Mantelmeeuw**, op 5 juli 2001 geringd in de Westerduinen, werd op 22 mei 2008 met een telescoop afgelezen op Helgoland, Duitsland. Afstand: 246 km. Verstreken tijd: 2513 dagen

Een **Wintertaling**, op 28 september 1987 geringd in de Korverskooi, werd op 1 december 2007 doodgeschoten te RUE 80, Frankrijk. Afstand: 383 km. Verstreken tijd: 7369 dagen.

Een **Wintertaling**, op 9 oktober 1989 geringd nabij De Waal, werd op 1 december 2007 doodgeschoten te RUE 80, Frankrijk. Afstand: 383 km. Verstreken tijd: 6627 dagen.

Een **Buizerd**, op 22 mei 2008 als nestjong geringd in de Korverskooi, werd op 28 december 2008 verzwakt gevonden nabij Medemblik en daar in een dierenasiel opgenomen om aan te sterken. Afstand: 88 km. Verstreken tijd: 220 dagen.

Lijsters

Legio meldingen over Merels, maar nu na lange tijd ook weer eens een melding over een Koperwiek:

Een 2^e kj mannetje **Merel**, op 21 maart 2005 geringd te Pandrup, Jutland, Denemarken, werd op 18 november 2007 door ons in de Korverskooi gecontroleerd als na 2kj man. Afstand: 551 km. Verstreken tijd: 972 dagen.

Een 1^e kj vrouwtje **Merel**, op 3 december 2005 geringd in de Korverskooi, werd op 14 maart 2008 gecontroleerd te Dunwich, Groot-Brittannië. Afstand: 234 km. Verstreken tijd: 832 dagen.

Een 1^e kj vrouwtje **Merel**, op 27 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 16 januari 2008 gecontroleerd te Whitstable, Groot-Brittannië. Afstand: 324 km. Verstreken tijd: 81 dagen.

Een 1^e kj mannetje **Merel**, op 18 oktober 2005 geringd in de Korverskooi, werd op 12 december 2007 gecontroleerd te Sherborne, Groot-Brittannië. Afstand: 491 km. Verstreken tijd: 785 dagen.

Een 1^e kj mannetje **Merel**, op 29 oktober 2006 geringd in de Korverskooi, werd op 24 maart 2008 gecontroleerd te Osterbybruk, Mumsarby, Uppsala, Zweden. Afstand: 1116 km. Verstreken tijd: 512 dagen.

Een 1^e kj mannetje **Merel**, op 12 november 2000 geringd in de Korverskooi, werd op 2 november 2008 gecontroleerd te te Castricum. Afstand: 64 km. Verstreken tijd: 2912 dagen.

Een na 1^e kj mannetje **Merel**, op 16 oktober 2003 geringd in de Korverskooi, werd op 13 februari 2008 gecontroleerd te Thetford, Norfolk, Groot-Brittannië. Afstand: 270 km. Verstreken tijd: 1581 dagen.

Een 1^e kj vrouwtje **Merel**, op 2 april 2008 geringd te Hattem, Overijssel, werd op 20 oktober 2008 door ons in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 108 km. Verstreken tijd: 201 dagen.

Een na 1^e kj vrouwtje **Merel**, op 17 november 2008 geringd op Vlieland, werd op 19, 20 en 24 november 2008 door ons in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 18 km. Verstreken tijd: 2, 3 en 7 dagen.

Een 2e kj mannetje **Merel**, op 2 februari 2008 geringd in Den Burg, werd op 22 november 2008 teruggemeld als mannetje na 1kj te Surhuisterveen Friesland. Afstand: 93 km. Verstreken tijd: 287 dagen.

Een 1^e kj mannetje **Merel**, op 25 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 23 april 2008 dood gevonden te Rotterdam (dood langer dan 1 week). Afstand: 126 km. Verstreken tijd: 181 dagen.

Een 1^e kj mannetje **Merel**, op 6 november 2003 geringd in de Korverskooi, vloog op 10 februari 2009 een huis binnen te Chartham Hatch, Canterbury, Groot-Brittannië. Afstand: 331 km. Verstreken tijd: 1923 dagen.

Een na 1^e kj vrouwtje **Merel**, op 19 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 27 maart 2008 als verkeersslachtoffer dood gevonden te Rivington Groot-Brittannië (dood korter dan 1 week). Afstand: 492 km. Verstreken tijd: 160 dagen.

Een na 1^e kj mannetje **Merel**, op 9 november 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 18 januari 2009 gecontroleerd in de Wieringermeer bij gemaal Leemans. Afstand: 28 km. Verstreken tijd: 70 dagen.

Een na 1^e kj mannetje **Merel**, op 3 november 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 20 februari 2009 door een kat gedood te Canterbury, Groot-Brittannië. Afstand: 462 km. Verstreken tijd: 109 dagen.

Een na 1^e kj **Koperwiek**, op 5 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 22 december 2007 geschoten te Pelahustan, Toledo, Spanje. Afstand: 1605 km. Verstreken tijd: 78 dagen.

Overige zangvogels:

Van de kleinere zangvogels worden er in de Korverskooi het vaakst Zwartkopjes gevangen, vandaar dat het ook niet verwonderlijk is dat we van deze soort ook heel veel terugmeldingen krijgen. Via het VT krijgen we natuurlijk nooit terugmeldingen over onze eigen geringde vogels, maar het is natuurlijk heel bijzonder als je een Koperwiek in het ene jaar hebt geringd en een jaar later datzelfde beest weer terugvangt. Dat is ook al eens gebeurt met een Sijs en dit jaar vingen we een bokje terug dat een jaar eerder door ons werd geringd.

Een 1^e kj **Tuinfluiter**, op 13 augustus 2008 geringd te Lelystad, Oostvaardersdijk, werd door ons op 8 september 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 80 km. Verstreken tijd: 26 dagen.

Een na 1^e kj **Tuinfluiter**, 30 augustus 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 3 september 2008 gecontroleerd te Westenschouwen. Afstand: 176 km. Verstreken tijd: 4 dagen.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 13 november 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 26 november 2007 dood gevonden te Colchester Groot-Brittannië. Afstand: 293 km. Verstreken tijd: 13 dagen.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 27 augustus 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 19 juli 2008 dood gevonden in Den Burg. Afstand: 7 km. Verstreken tijd: 327 dagen.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 3 augustus 2008 geringd in de Korverskooi, werd door ons op 5 augustus nog eens teruggevangen, maar daarna ving men het beest op 21 september 2008 in Castricum. Afstand: 64 km. Verstreken tijd: 47 dagen na 1^e terugvangst.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 16 september 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 19 september 2008 gecontroleerd te Westenschouwen. Afstand: 176 km. Verstreken tijd: 3 dagen.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 11 oktober 2008 geringd in de Korverskooi, vloog zich op 13 oktober 2008 dood tegen een raam in Den Helder. Afstand: 19 km. Verstreken tijd: 2 dagen.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 20 september 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 22 september 2008 gecontroleerd te Langenberg (Wortel), Noord-Brabant. Afstand: 191 km. Verstreken tijd: 2 dagen.

Een 1^e kj **Zwartkop**, op 17 september 2008 geringd te Olst, Overijssel, werd door ons op 18 september 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 126 km. Verstreken tijd: 1 dag.

Een mannetje 1^e kj **Zwartkop**, op 16 september 2008 geringd te Awirs, Luik, België, werd door ons op 25 september 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 283 km. Verstreken tijd: 9 dagen.

Een mannetje 1^e kj **Zwartkop**, op 15 september 2008 geringd te Piringen, Belgisch Limburg, werd door ons op 25 september 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 263 km. Verstreken tijd: 10 dagen.

Een vrouwtje 1^e kj **Zwartkop**, op 26 september 2008 geringd in de Amsterdamse Waterleidingduinen, werd door ons op 2 november 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 87 km. Verstreken tijd: 37dagen.

Een 1^e kj **Heggenmus**, op 11 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, vloog zich op 25 mei 2008 dood tegen een raam te Ognaha, Rogaland Noorwegen. Afstand: 603 km. Verstreken tijd: 227 dagen.

Een **Roodborst**, op 24 augustus 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 18 september 2008 teruggevangen in de Kroonspolders op Vlieland. Afstand: 18 km. Verstreken tijd: 25 dagen.

Een **Roodborst**, op 7 oktober 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 21 oktober 2008 dood gevonden te Breda (dood korter dan een week). Afstand: 167 km. Verstreken tijd: 14 dagen.

Een **Sijs**, op 21 november 1998 geringd in de Korverskooi, werd op 1 oktober 2002 gecontroleerd te Oye Kvinesdal, Vest-Agder, Noorwegen. Afstand: 587 km. Verstreken tijd: 1410 dagen.

Een **Sijs**, op 31 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 25 maart 2008 gecontroleerd te Hednesford, Staffordshire, Groot Brittannië. Afstand: 460 km. Verstreken tijd: 146 dagen.

Een **Sijs**, op 30 oktober 2007 geringd in de Korverskooi, werd op 24 april 2008 gecontroleerd te Gibraltar, Point Skegness, Groot-Brittannië. Afstand: 341 km. Verstreken tijd: 177 dagen.

Sijs

(Foto: Mart Zijm)

Een vermoedelijk foutje in een computersysteem bij het VT leverde onlangs nog twee zeer oude terugmeldingen van Fitissen op:

Een **Fitis**, op 14 juli 1995 geringd in de Korverskooi, werd op 4 augustus 1995 gecontroleerd te Castricum. Afstand: 64 km. Verstreken tijd: 21 dagen.

Een **Fitis**, op 24 juli 2005 geringd in de Korverskooi, werd op 10 april 2008 gecontroleerd te La Seu Del Urgell, Larida, Spanje. Afstand: 1222 km. Verstreken tijd: 991 dagen.

Een 2^e kj vrouwtje **Groenling**, op 24 februari 2008 geringd in Den Burg, werd op 11 april 2008 te Revtingen, Klepp, Rogaland, Noorwegen eveneens als 2^e kj vrouwtje gecontroleerd. Afstand: 633 km. Verstreken tijd: 47 dagen.

Een na 1 kj vrouwtje **Keep**, op 3 december 1995 geringd in de Korverskooi, vloog zich op 16 juni 2008 dood tegen een ruit te Mildam, Friesland. Afstand: 81 km. Verstreken tijd: 4579 dagen.

Keep

(Foto: Mart Zijm)

Een 1^e kj **Kleine Karekiet**, op 16 augustus 2008 geringd in de Ooijse Graaf in Gelderland, werd op 7 september 2008 door ons teruggevangen in de Korverskooi. Afstand: 161 km. Verstreken tijd: 7 dagen.

Een 1^e kj **Kleine Karekiet**, op 31 augustus 2008 geringd op Vlieland, werd een dag later door ons teruggevangen in de Korverskooi. Afstand: 18 km. Verstreken tijd: 1 dag.

Een 1^e kj **Sprinkhaanzanger**, op 1 november 2007 geringd te Westenschouwen, werd op 17 november 2008 teruggevangen in de Korverskooi. Afstand: 176 km. Verstreken tijd: 382 dagen.

Een 1^e kj **Vuurgoudhaantje**, op 5 september 2007 geringd in de Kennemerduinen, werd op 5 augustus 2008 teruggevangen in de Korverskooi. Afstand: 80 km. Verstreken tijd: 335 dagen.

Een 1^e kj **Vuurgoudhaantje**, op 6 oktober 1996 geringd in de Korverskooi, werd op 18 oktober 1996 gecontroleerd te Castricum. Afstand: 64 km. Verstreken tijd: 12 dagen.

Dit jaar vingen we weer een redelijk aantal mezen met vreemde ring, meestal op Vlieland geringde vogels, die ik hieronder ter wille van het toch al grote aantal terugmeldingen dit keer

Vuurgoudhaan (Foto: Mart Zijm) maar een keer oversla, maar enkele wat verder bij ons vandaan geringde vogels wil ik u toch niet onthouden:

Een 1^e kj **Koolmees**, op 9 oktober 2008 geringd te Castricum, werd door ons op 11 december 2008 in Den Burg gecontroleerd. Afstand: 59 km. Verstreken tijd: 63 dagen.

Een 1^e kj vrouwtje **Pimpelmees**, op 10 november 2007 geringd te Tongeren, Gelderland, werd door ons op 4 november 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 111 km. Verstreken tijd: 360 dagen.

Een 1^e kj mannetje **Pimpelmees**, op 14 oktober 2008 geringd te Lelystad, werd door ons op 14 november 2008 in de Korverskooi gecontroleerd. Afstand: 80 km. Verstreken tijd: 31 dagen.

Christof en Mart Zijm

De Oeverzwaluwwand van Minkewaal

De Oeverzwaluw is van oorsprong een algemene broedvogel van Texel geweest. In 1970 werden nog 116 broedgevallen vastgesteld (zie 'De Vogels van het Gouwe Boltje', A.J. Dijkse). Daarna is het aantal broedvogels sterk afgenomen. Eind jaren '80 werden in enkele kleine kolonies in totaal 10 paartjes vastgesteld. Deze zaten in afgegraven gronddepots. Deze broedlocaties zijn echter niet jaarlijks beschikbaar voor Oeverzwaluwen, zodat er ook jaren waren dat er geen broedgevallen op Texel waren. Op verzoek van de Vogelwerkgroep heeft het toenmalige waterschap in 1990 een stukje oude zeedijk bij Minkewaal vertikaal afgegraven. Dit om een definitieve broedlocatie te creëren. Tijdens deze werkzaamheden vlogen er al Oeverzwaluwen rond de kraan en na 4 dagen waren de eerste gaten al gegraven. Wat een succes! In deze gegraven wand hebben maximaal 11 stuks gebroed. Na enkele jaren droogde de wand echter uit en stortte in. Ze was toen ongeschikt geworden als broedlocatie.

De eerste muur

Door het succes van enkele kunstwanden in den lande hebben we gekeken of zoiets op Texel ook mogelijk was. Er werd gekozen voor een gemetselde muur van betonblokken, met natuurlijk voldoende gaten. Deze constructie kon door ons zelf gebouwd worden. Door een bijdrage van Natuurmonumenten kon materiaal worden aangeschaft. Net voor de Kerst van 1994 was de wand door een aantal leden van de Vogelwerkgroep opgemetseld. Het was daarna te nat om grond achter de wand aan te vullen en alles af te werken. Eind februari is de wand gestuukt en aangevuld. Dat aanvullen ging niet helemaal goed, want de wand begon te scheuren en stortte in elkaar. Weer terug bij af.

De tweede muur

Van dit voorval heeft in het najaar een stukje in de Texelse Courant gestaan. Meiert Boon van het bouwbedrijf belde daarna meteen op en kwam met de oplossing. Met behulp van vrijwilligers van de Vogelwerkgroep wilde hij met enkele personeelsleden tegen materiaalkosten 10 betonelementen met gaten storten van 1.50x3.00m. Omdat deze elementen voor ons onhandelbaar waren, werden ze ook nog eens geplaatst. Geld voor deze wand kwam gedeeltelijk van een collecte die de Dierenbescherming gehouden had en daarvoor een goede bestemming zocht. De oude fundering en verankering waren nog intact en konden weer gebruikt worden. Later is de grond zonder problemen aangevuld. Nadat de wand geleverd was in een zandkleur was hij klaar en lagen zo'n 80 gaten te wachten op de Oeverzwaluwen.

Aanvullen van grond achter de tweede muur (Foto: Giel Witte)

Broedsucces

De eerste 2 jaar werd de wand echter niet door de zwaluwen bezocht, maar daarna hadden ze toch in de gaten gekregen dat deze muur wel te vertrouwen was. In de volgende jaren hebben in de wand een wisselend aantal zwaluwen gebroed. Het maximum was 5 paar, maar meestal bleef de teller op 2 of 3 steken. Het afgelopen jaar heeft er slechts 1 paartje in gezeten. De vraag begon te rijzen of de wand wel moest blijven staan. De vrijwilligers die er veel tijd ingestoken hebben waren unaniem van oordeel dat de wand moest blijven. Half maart is de wand weer 'broedklaar' gemaakt. Er was op enkele plaatsen wat zand achter de muur weggespoeld en de bovenhoeken waren door de schapen ingetrapt. De holle ruimten zijn door de gaten weer opgevuld. We hopen dit jaar en de volgende jaren op een beter broedsucces.

Giel Witte

Gevraagd

(voor een relatie):

het al jaren uitverkochte boekje '**Gids voor de vogels van Texel**' door Adriaan Dijkzen, Frits-Jan Maas, Johan Reydon en Peter van der Wolf, uitgegeven door Het Open Boek (1992).

Lieuwe Dijkzen (lieuwe.dijkzen@elzenhout.nl)

Vers van de pers

Weidevogels staan, terecht, nog steeds volop in de belangstelling en er wordt veel onderzoek naar gedaan. Onderzoekers van de RUG, SOVON Vogelonderzoek Nederland en het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden hebben monitoringgegevens uit de weidevogelmeetnetten geanalyseerd. Trends werden onderling vergeleken en in samenhang met het landschap. Het bleek dat de aanwezigheid van weidevogels op een bepaalde plek vaak bepaald worden door factoren op een zeer lokaal niveau of door toeval. De fluctuaties in toch dicht bij elkaar liggende plots lopen vaak niet gelijk op. Daarbij spelen waarschijnlijk ook de jaarlijkse variaties in landgebruik of de aanwezigheid van predatoren een grote rol.

Goede en stabiele weidevogelgebieden (>75 broedparen per 100 ha en geen afname) blijken te worden gekenmerkt door de openheid van het landschap, een hoogwaterpeil (waardoor er niet meer dan 30% al vroeg wordt gemaaid = voor eind mei) en kruidenrijk grasland. Het bleek dat in de onderzochte gebieden de minimale grootte van de stabiele aaneengesloten gebieden tussen de 30 en 70 ha lag, die dan weer deel uit maken van grotere landschapseenheden waarbij opgaande elementen als bomen voldoende ver weg moeten liggen. Zo wordt de minimale grootte zo'n 130 ha. In de praktijk bleken de stabiele gebieden vooral te liggen in de grotere graslandgebieden van 1000 tot 3000 ha.

Er is uiteraard nog veel meer te lezen in dit rapport dat gedownload kan worden van de site van Landschap Noord-Holland.

Als we de onderzoeksuitkomsten op ons eigen Texel betrekken is er niet veel hoop. Vanaf het tijdperk van de ruilverkaveling zijn we bezig het landschap in snel tempo dicht te planten met gebouwen en bomen. Leuk om fietsers en/of toeristen uit de wind te houden en de wellicht goed voor de aanblik van het landschap, maar dus ongunstig voor een goede weidevogelstand.

Van 't Veer R., Sierdsema H., Musters K., Groen N. & Teunissen W. Veranderingen en trends van weidevogels op landschapsschaal. Rapport DK Nr 2008/DK105. Dir Kennis, Min. van LNV.

De goede weidevogelgebieden liggen meest buiten Natura 2000 gebieden, terwijl er in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Nationale Landschappen geen juridische sturingselementen zijn ingebouwd. Dit maakt bescherming tegen planologische bedreigingen (oprukkende bebouwing, etc.) vrijwel onmogelijk. Met de nieuwe Wet ruimtelijk ordening kunnen weidevogelgebieden beter juridisch worden beschermd volgens een ander rapport van de Directie Kennis van het Ministerie van LNV. Provincies kunnen Provinciale Ruimtelijke Verordeningen (PVR) opstellen, dus ook een

weidevogel-PVR. Die zou de voor weidevogels noodzakelijke ruimtelijke bescherming kunnen waarborgen en afdwingen.

Kistenkas F. & Melman D. Ruimtelijke bescherming weidevogellandschap. Naar een provinciale weidevogelverordening? Rapport DK Nr. 2008/095, directie Kennis Min. van LNV

Een derde rapport dat ik hier kort wil vermelden gaat meer in op de broedbiologie van weidevogels. De afname wordt voor een belangrijk deel bepaald door een te kleine reproductie. Uit bestaande gegevens blijkt dat wanneer Gruttokuikens een hoog geboortegewicht hebben, dat zijn de vroeg geboren kuikens, de kans om op te groeien tot vliegvlug een tot driemaal zo groot is bij laat geboren kuikens. Een hoog geboortegewicht heeft waarschijnlijk te maken met de conditie of kwaliteit van de oudervogels. De onderzoekers rekenden uit dat in west-Nederland minimaal tot 8 juni en in Noord-Nederland tot 17 juni het beheer gericht moet zijn op een optimale inrichting van het opgroeigebied. Voor Grutto's betekent dat een niet te snel opgroeiend gewas. Hogere peilen en minder bemesting vertragen de grasgroei en zijn dus gunstig.

Teunissen W., Klok C., Klein D. en Schekkerman H. 2008. Factoren die de overleving van kuikens beïnvloeden. Rapport DK nr. 2008/DK 102, directie Kennis, Min. van LNV.

Een vogelsoort waarmee het ook niet goed gaat, maar waarvoor geen geld (meer) vrijkomt voor onderzoek en/of bescherming is de Blauwe Kiekendief. Maar ja, deze soort broedt ook niet in het cultuurlandschap (hoewel hij er voor een niet-onbelangrijk deel zijn prooien vangt), maar in natuurgebieden. De Overheid gaat er daarbij kennelijk vanuit dat de bescherming dan al optimaal is. Al wel 20 jaar terug werd ik door een ecooloog bij Staatsbosbeheer op mijn vingers getikt toen ik Staatsbosbeheer een 'natuurbeschermingsorganisatie' noemde. Nee, ze waren een beheersorganisatie, met de nadruk op beheer. Door dat beheer zijn de natuurgebieden inmiddels mijns inziens een soort heemtuinen geworden waar alles op zijn 'eigen' plaats staat en dus veel meer een cultuurlandschap dan een natuurgebied.

In het rapport over het verloop van broedseizoen 2008 van de Blauwe Kiekendief lezen we dat er op de Waddeneilanden slechts 29 territoria waren (begin 90er jaren nog meer dan 100). Er vlogen 41 jongen uit, waarvan 21 op Texel (opmerking van schrijver dezes: dit moeten er trouwens resp. tenminste 43 en 23 zijn, want 1 nest op Texel werd na vondst niet meer gecontroleerd terwijl er wel t/m 2 jongen zijn uitgevlogen).

De paren die broeden produceerden gemiddeld wel meer jongen dan in het voorgaande jaar nl. op Texel 1,9 tegen 1,4 in 2007. Op alle eilanden samen 1,4 in 2008 tegen 1,1 in 2007.

Opvallend blijft het relatief grote aantal paren op Texel dat de laatste jaren wel een territorium heeft maar niet tot eileg komt. M.i. wijst dit op een slechte conditie van de oudervogels aan het begin van het broedseizoen. Daarbij in aanmerkend nemend dat op Terschelling en Ameland het een topjaar was voor de Velduil die voor een groot deel dezelfde voedselniche bezet als de Blauwe Kiekendief, maar op die eilanden niet toenam. Het probleem zou zeker voor Texel waar de Blauwe Kieken tegenwoordig jaarrond aanwezig blijven, wel eens buiten het broedseizoen kunnen liggen.

Klaassen O., De Boer P., Van den Bremer & Dijkse L. 2009. Blauwe Kiekendieven op de Waddeneilanden in 2008. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/04. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Jochen Dierschke heeft in 2007 een pilotstudie in opdracht van het Nationaal Park Waddenzee van Niedersachsen gedaan naar broedsucces bij Blauwe Kiek en Velduil (resultierend in een 3-jarige studie beginnend dit jaar) op de Waddeneilanden daar. Hij is toen ook begonnen met het kleurringen van jonge vogels. Vorig jaar (2008) heeft hij dat gecontinueerd en heeft daar een kort verslag over gemaakt. Van 25-26 jongen in 10 nesten zijn er 17-19 uitgevlogen; dat is dus 1,7-1,9 per paar. Dat is dus een stuk beter dan de Nederlandse 1,4. Waarbij opgemerkt dat dit resultaat slechts komt van een (klein) deel van het totaal aantal paren en dus mogelijk geflatteerd is. Een op Schiermonnikoog als nestjong gekleurde Blauwe Kiek vrouw werd broedend aangetroffen op Baltrum.

Er circuleren berichten dat het op de oost-Friese eilanden, de Waddeneilanden van Niedersachsen, wel goed zou gaan met de Blauwe Kieken. Een publicatie van Jochen Dierschke wijst anders uit. Hier werd het eerste broedgeval vastgesteld in 1952 op Langeoog. Daarna bleef aantal schommelen tussen geen in de meeste jaren en 3 (1970). Pas vanaf 1978 begon het aantal echt te groeien tot een maximum van 55 in 1998. Dat is een paar jaar nadat op de West-Friese eilanden (onze Waddeneilanden dus) het maximum was bereikt. Vanaf dat jaar is er ook weer een flinke terugval (35 in 2007). Opvallend is ook hier dat de trends van eiland tot eiland verschillen. Op Nordeney is het aantal van 12 teruggezakt naar 4; op Borkum is het nog steeds licht stijgend. Ook de Velduil is er de laatste jaren achteruitgegaan in aantal.

Dierschke, J. 2008. Bestandsentwicklung von Kornweihe Circus cyaneus und Sumpfhöhreule Asio flammeus auf den Ostfriesischen Inseln. Vogelkundliche Berichte Niedersachsen, 40: 459-465

Lieuwe Dijkse

Uitgelegd: Tureluur vs. Kemphaan

Tureluurs en Kemphanen zorgen nog wel eens voor verwarring. Niet in de laatste plaats doordat ze van hetzelfde formaat zijn.

Links een Tureluur en rechts een Kemphaan

(Foto's: René Pop)

In zomerkleed zullen de mannetjes van de Kemphaan geen probleem zijn, maar de vrouwtjes nog steeds wel. In de trektijd en ook in de winter is de opvallende kraag echter afwezig en moeten we het met de relatief korte snavel, het zwaardere lichaam en de opgerichte houding van de Kemphaan doen (al is bovenstaande foto daar geen schoolvoorbeeld van).

Daarbij komt dat de Kemphaan in winterkleed vaak nog resten van het zomerkleed vertoont of in ieder geval een witte vlek bij de snavel heeft. Dit is te zien bij sommige exemplaren op de foto hieronder.

Een groep Kemphanen in winterkleed

(Foto: René Pop)

In vlucht is het wat gemakkelijker: de Tureluur heeft een brede witte vleugelachterrand, waar de Kemphaan slechts een dunne vleugelstreep heeft.

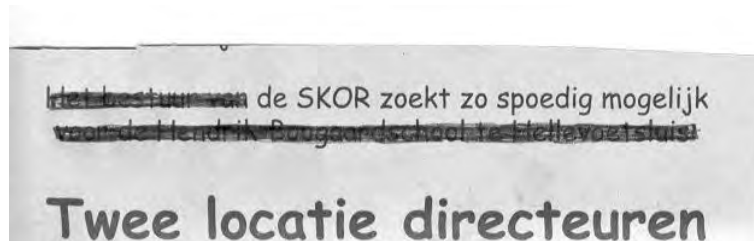
Ook de stuit is bij de Tureluur egaal wit, terwijl er bij de Kemphaan nog een donkere streep over het midden loopt.

Pootkleur is een slecht kenmerk voor het onderscheid van deze soorten, aangezien deze vooral bij de Kemphaan nogal variabel is en dus ook 'Tureluur-oranje' kan zijn.

Het blijft dus goed opletten met deze twee, maar nauwkeurige observatie moet leiden tot de juiste determinatie.

Klaas de Jong

Geknipt voor u

Rectificaties

In het vorige nummer van de Skor (nr. 1, 2009) zijn enkele slordigheden opgemerkt:

- Niet Cor Smit, maar Laurens van Kooten doet de ganzen- en zwanentellingen (samen met Bernard Spaans).
- In het jaarverslag van de Korverskooi staat per abuis 'Spotvogel' onder de foto van de Fluitier.
- In het stukje over de Grutto vs. Rosse Grutto wordt abusievelijk gesproken over de 'knie' van de vogel waar het de 'enkel' betreft (vogels lopen eigenlijk op hun tenen, de knie zit verborgen tussen de veren).

En in Skor nr. 5 van 2008 stond een verkeerde datum bij de Roze Spreeuw. Reeds op 25 september werd deze voor het eerst opgemerkt in De Cocksdorp. De in dat waarnemingenoverzicht afgedrukte (en hier herplaatste) foto is ook van die datum.

Roze Spreeuw (Foto René Pop)

Waarnemingen 15 februari t/m 31 maart

Op 21 februari vond goede trek van **Kleine Zwanen** plaats met als grootste groep 115 ex >no over de Hors. Tot 31 maart zat nog een ex met een halsband tussen de Knobbelzwanen langs de Middellandse weg. Op 19 maart werd nog een **Kleine Rietgans** gemeld in Waalenburg en op 21 maart bij Dorpzicht.

Witbuikrotganzen bleven de hele periode aanwezig, vooral aan de waddenkant. Het maximum bedroeg 4 ex in Zeeburg op 17 februari. **Zwarte Rotgans** werd alleen op 9 en 30 maart gemeld in Zandkes en op 31 maart bij Ottersaat.

De eerste **Zomertaling**, een ♂, werd op 8 maart waargenomen in de Stoarebol waarna nog 5 ex werden opgemerkt. Het ♂ **Amerikaanse Wintertaling** werd na een afwezigheid van 3 weken weer gezien in Dijkmanshuizen en wel van 22 februari t/m 17 maart. Vanaf 20 maart werd deze vogel gezien in het Natte Blok van Waalenburg.

Op 21 februari vlogen 3 **Parelduikers** >no langs paal 17. In deze periode werden 3 dode **Noordse Stormvogels** gevonden, waarvan 1 op de Schorren.

Leuk waren de waarnemingen van **Roerdampen** rondom de Roggesloot, in Dijkmanshuizen en in een vijver bij het NIOZ. Er werden 1-2 **Grote Zilverreigers** waargenomen, vooral in de omgeving van de Ruige Hoek en Waalenburg. Op 28 maart vloog de eerste **Ooievaar** over Waalenburg.

Op 10 maart werden 20 **Geoorde Futen** geteld bij de Bol en nog eens 15 ex bij de IJzeren Kaap. Op beide locaties waren resp 2 en 1 **Kuifduikers** aanwezig.

De eerste **Bruine Kiekendief** werd op 18 februari gezien langs de Lange Dam, waarna in maart meer waarnemingen volgden. In maart werd enkele malen een juveniele **Ruigpootbuizerd** waargenomen in de Slufter en Eierland en op 29 maart vloog 1 ♂ over Waalenburg. Op 10 maart bevond zich een adult ex in het Hoornder Nieuwland. Er werden 7 waarnemingen van **Smellekens** ontvangen.

Een **Kraanvogel** vloog op 28 februari >w over Zeeburg. Op 1 maart werden 3 **Kleine Strandlopers** gemeld in de Slufter. Na enkele winterwaarnemingen werden vanaf de eerste week van maart alweer vele tientallen **Grutto's** gemeld op locaties als Waalenburg en Dijkmanshuizen, waaronder ook enkele **IJslandse**. Een **Groenpootruiter** heeft overwinterd getuige waarnemingen in de Mokbaai en de Petten.

Op 16 maart werd de eerste **Zwartkopmeeuw**, een ad zomer, waargenomen in Ottersaat, op 24 maart zat er 1 in de Petten en op 31 maart zaten 2 ex op een akker in de Witte Hoek. Op 23 februari werd 1 adulte **Pontische Meeuw** waargenomen bij paal 11. De eerste winter **Grote Burgemeester** bleef t/m 16

maart aanwezig tussen de Schorren en Oudeschild. De eerste **Grote Stern** werd op 16 maart gezien bij Oudeschild, op 27 maart werden al 66 ex geteld in de Mokbaai en op 29 maart zelfs 200 op het wad bij Zeeburg. Op 29 maart vlogen de eerste 2 **Visdieven** van het jaar >n over de Waddenzee ter hoogte van Zandkes.

Leuk was de waarneming van minimaal 10 **Boomleeuweriken** in De Naal. Op 15 maart werd de eerste zang gehoord in de Bollenkamer. Op 29 maart werd de eerste **Boerenwaluw** gezien bij Dorpzicht. De volgende waarnemingen van de op Texel zeer schaarse **Waterpieper** werden ontvangen: 1 ex in Dijkmanshuizen op 24 februari, 1 ex in Waalenburg op 12 maart en 1 ex in de Kreeftepolder op 14 maart. De eerste **Gele Kwikstaart** zat vanaf 24 maart in Waalenburg. In Den Burg bleef 1 **Grote Gele Kwikstaart** overwinteren en op 28 februari vloog 1 ex >n over de Schorren, waarna in maart 5 trekkers werden doorgegeven. Na de eerste **Rouwkwikstaart** bij de golfbaan op 10 maart werden minimaal 24 ex opgemerkt met als grootste concentratie 7 ex in het Natte Blok van Waalenburg op 24 maart.

In De Mars in Den Burg werden de volgende waarnemingen van **Pestvogel** gedaan: 1 ex op 19, 3 ex op 20 en 4 ex op 21 februari en 4 ex op 1 maart. Op 3 maart verbleven 3 ex in Akenbuurt en op 20 maart mogelijk dezelfde 3 ex in De Mars. De eerste **Blauwborst** van het jaar zong op 18 maart bij het westelijke Horsmeertje. De eerste **Tapuit** zat op 31 maart op het waterschapsterrein in Zeeburg. **Grote Lijsters** werden gezien in De Naal, 2 ex op 28 februari, en op 23 februari en 12 maart werd 1 ex gezien bij Klein Zeeburg.

De eerste 3 **Fitissen** zaten op 29 maart in de Geul. Na winterwaarnemingen van **Tjiftjaffen** in de Staatsbossen en Den Burg werd de eerste trekker gezien in De Cocksdorp op 10 maart. Daarna werd op 14 maart 1 ex gezien op Klein Zeeburg en op 18 maart werden al 3 ex gemeld van 2 locaties. Op 28 maart zat een **Vuurgoudhaan** in de Ruige Hoek. Slechts tweemaal werden **Roeken** opgemerkt, met in totaal 4 ex. Op 17 maart vloog een **IJsgors** >n over Dijkmanshuizen.

Uiterste inzenddatum van uw kopij voor de eerstvolgende Skor:

1 juni 2009

1 oktober 2009

1 december 2009

1 februari 2010

1 april 2010

Inhoudsopgave

- Colofon	blz. 42
- Van de redactie	blz. 43
- Van het bestuur	blz. 44
- Agenda	blz. 45
- Herhaalde oproep vrijwilligers Natuurmarkt	blz. 47
- Wad- en watervogeltellingen op Texel, 1980-2007: de Pijlstaart	blz. 48
- Soort van het Jaar: de Zomertortel	blz. 55
- Uitzonderlijk: Wilde Eend probeert kikker te verslinden	blz. 58
- Wad- en watervogeltellingen 2008	blz. 59
- MUS groeit, tel ook mee in 2009	blz. 63
- Korverskooi nr. 63	blz. 64
- De Oeverwaluwwand van Minkewaal	blz. 70
- Gevraagd	blz. 71
- Vers van de pers	blz. 72
- Uitgelegd	blz. 75
- Geknipt voor u	blz. 76
- Rectificaties	blz. 76
- Waarnemingen februari – maart '09	blz. 77

